



Çocuklar Bayraklı İlçesindeki Oyun Parklarını İzliyor

İzleme Notu

İzmir Çocuk
Çalışmaları Ağı





“Bu yayın, Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. Bu yayının içeriğinden yalnızca İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmamaktadır.”

İÇİNDEKİLER

• İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı Hakkında	1
• Ağın Hedefi	1
• Yönetici Özeti	2-3
• Giriş	4
• Mevcut Durum	4
› Çocuk Hakları ve Çocuğun Oyun Hakkı	4-6
› Oyun Alanları ve Oyun Alanlarında	
› Güvenlik Perspektifi	6-9
• Yöntem	10
• İzleme Bulguları	10
› Demografik Bilgiler	10-11
› Katılım Hakkı	11-12
› Oyun Hakkının Güvenli ve Erişilebilir Olması	12-15
› Oyun, Boş Zaman ve Eğlence Dinlenme Hakkı İçin Ayrılan Bütçe	16
› Ayrımcılık Gözetmeme İlkesi	17
• Sonuç	18
• Öneriler	19
• Kaynaklar	20
• Notlar	21-23



İZMİR ÇOCUK ÇALIŞMALARI AĞI HAKKINDA

Çocukların yararına faaliyet gösteren, ulusal veya yerel sivil toplum örgütleri (STÖ), üniversiteler, kamu kurumları, sosyal girişimler, ve bireylerin çocuk çalışmaları ile ilgili hak temelli izleme ve savunu çalışmalarını kolaylaştırmak ve desteklemektir.

AĞIN HEDEFİ

- Yerelde çocuklara yönelik çalışmaların görünür olmasını sağlamak,
- Sivil toplumun çocuk çalışmalarındaki savunu ve izleme rolünü güçlendirmek ve bu çerçevede yöntem ve politika geliştirmek,
- Çocuk çalışmaları alanında yer alan paydaşların / aktörlerin kapasitelerinin güçlendirilmesini sağlamak,
- Çocuk çalışmaları ile ilgili konularda veri toplama, değerlendirme ve akademik çalışmalar üretmek,
- Yerelde özel sektör ve kamu kurumlarının politikalarında çocuk çalışmaları ana akımlaştırma stratejilerini oluşturmak amacıyla savunu faaliyeti yapmak,
- Ulusal ve uluslararası çocuk hakları sözleşmelerinin yerelde uygulanabilirliğini gerçekleştirmek,
- Çocuklarla ve/veya çocuklar için çalışan sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere aktörler arasında etkin ortaklıklar kurmak ve bu konuda farkındalık yaratmak,
- Bu ağın sürdürülebilirliğini sağlamak.
- Eğitim ve kapasite geliştirme,
- Veri toplama ve araştırma yapma,
- Gösterge temelli izleme yapma.

Yerelde çocuk çalışmaları ile ilgili çalışmalar yapmak üzere kurulan İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı, yerelde çocuklar ile ilgili yapılacak çalışmalarda hak temelli bir yaklaşım ile çalışmak, çocuk haklarına yönelik faaliyetlerde sivil toplumun izleme ve savunucu rolünü güçlendirmek üzere çalışmalarını sürdürmektedir. Ağ, çalışmalarında çocukların haklarını yasal garanti altına alan, başta Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair sözleşme olmak üzere, ulusal ve uluslararası yasaları temel alır ve çalışmalarına yön verir. Çocuk Haklarının Desteklenmesi ve Korunmasına İlişkin İlkeler ile Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri çerçevesinde yerelde çocuk hakları ve çalışmalarının mevcut durumunu analiz etmek; hiçbir çocuğun geride bırakılmaması, bütün çocukların kaynaklara eşit erişebilirliklerini güçlendirmek amacıyla yerel odaklı çözüm önerileri üretmek ağın temel amacıdır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak, ETKİNİZ Programı'nın desteğiyle hazırlamış olduğumuz **'Çocuklar Bayraklı İlçesindeki Oyun Parklarını İzliyor'** çalışmasını tamamlamış bulunuyoruz. Bu çalışmanın ana amacı; **Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi 31.maddesi 'çocuğun oyun hakkı'** bağlamında İzmir ili Bayraklı ilçesinde bulunan farklı mahallelerde ki çocukların mahallelerinde bulunan oyun parklarını değerlendirerek, veri odaklı savunuculuk alanı yaratılmasına katkı sunmaktır.

Bu bağlamda ifade etmeliyiz ki, ilgili değerlendirmeyi bazı temel göstergeleri kullanarak hazırlamış bulunuyoruz. Bu göstergeler yine **İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı'nın kolaylaştırıcılığında ve Avrupa Birliği - ETKİNİZ Programı'nın** desteğiyle hazırlanan **'Oyun Hakkının Yerelde İzlenmesi İçin Gösterge Seti ve Kılavuzu'** çalışmasının bir çıktısı olarak hazırlamıştır. Bununla birlikte, oyun parklarının güvenlik odaklı çözüm önerileri ile yeniden yapılandırarak **çocukların oyun alanlarında karşılaştığı 'yaşam hakkı' ihlallerinin azaltılmasına katkı sunmayı planlıyoruz.** Özetle, hazırlanan her bir çalışma birbirinin devamı olarak derinleşerek, sivil alana katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Bu katkıyı bir araştırma bulgularının desteklediği bir İnsan Hakları İzleme olarak yapmayı planladık. Araştırmayı yapabilmek için bir anket çalışması planladık. Anket çalışmasının referans noktasını ve sorularını hazırlarken **Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve İhtiyari Protokoller, Usûl Kuralları ile Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorumları** isimli doküman kaynak olarak kullanılmıştır.

Buna göre özellikle hem sözleşmenin 31. Maddesine odaklanılmıştır. Aynı zamanda İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak çalışmamızda odaklandığımız **'oyun parkları'** alanına dönük olarak **Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi tarafından 2013 yılında hazırlanan 17 Nolu Genel Yorum:**. Bu yorumda 'oyun hakkının kullanılmasına ilişkin olarak çocukların bir araya gelip oynayacakları ve yeni şeyler keşfedecekleri **çocuk merkezli, güvenli, destekleyici, uyarıcı ve stresten arınmış ortamların bulunmayışı** yüzünden engellenmektedir. Çocukların oyun oynayacak yerlere sahip olma hakkı, birçok kentsel ortamda özellikle risk altındadır' ifadesi kullanılmıştır.

Bu yaklaşıma dayanarak hazırladığımız anket çalışmamızda ki sorular **oyun alanların güvenli olup olmadığı- alanların eski ve bakımsız olup olmadığı, parklarda yer alan materyallerin çocuğun gelişimsel ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığı, parkların temiz ve sağlıklı bir çevrede olup olmadığı - temel alınarak sorular sorulmuştur.** Hedef kitlemiz **Bayraklı ilçesinde yaşayan 10-15 yaş arası çocuklara, yapılandırılmış soru kâğıtları ile gerçekleştirilmiştir.**



Bu sorulardan alınan cevaplar anlamlı hale getirilerek elinizdeki izleme raporuna dönüştürülmüş, belirli öneriler **Bayraklı Belediyesinin Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Araştırma- Geliştirme Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü** karar vericilerine sunulmuştur.

Aynı zamanda bu izleme raporu İzmir özelinde çocuk hakları alanında çalışan kurumlar ile paylaşılacaktır. Yaratılması beklenen etki; Bayraklı Belediyesi başta olmak üzere, diğer ilçe belediyelerinin de çocuk dostu bir yaklaşımla hizmet sunumlarını güncelleyerek, kapsayıcı çalışmalarla bu bakış açısını desteklemektir. Yapılan çalışmaya **Bayraklı ilçesinde ki 15 mahallede yaşayan 100 çocuk katılmış olup, elde edilen temel bulgular** şu şekildedir;

- Oyun alanlarının tasarımı ve yapımı sürecine çocuk katılımının geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Aynı zamanda **çocukların görüş, öneri ve şikâyetlerini iletebilecekleri mekanizmalar** var olmakla birlikte **yeterli tanıtımı ve erişilebilirliği** bulunmamaktadır.
- Oyun alanlarının çevresinde bulunan **inşaat, alt – yapı işleri, güvenli ayrıştılar vs gibi konularda güvenliği ön plana alan bir şekilde kapsayıcı ve standart içeren düzenlemelere** ihtiyaç bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, yasal mevzuatla desteklenmeli ve düzenli olarak denetlenmeli ve raporlanmalıdır.
- Oyun parkları engelli çocukların kullanıma uygun bir şekilde tasarlanmamıştır. **Engellilere yönelik yapılan çalışmalar ile engelsiz çocuklar yapılan çalışmalar birbirinden ayrıştırılmıştır.** Bu durumun tekrar düzenlenerek, çocukların oyun hakkını beraberce kullanmaları teşvik edilmelidir.
- Yerel yönetim tarafından çocuklara dönük oyun alanları ile yetişkinlere dönük yapılan rekreasyon alanlar fiziksel olarak birbirinden **ayrılmalıdır.** Bununla birlikte **farklı yaş grubundaki çocukların oyun gruplarının güvenli bir oyun alanı yaratımı** için lokasyonu açısından birbirinden farklı yerlerde veya ayrıştırılmış bir biçimde planlanmalıdır. Bu planlamalar yapılırken, çocuk katılımının merkeze alınması gerekmektedir.



GİRİŞ

İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak ETKİNİZ Programı desteğiyle hazırlamış olduğumuz 'Çocuklar Bayraklı İlçesindeki Oyun Parklarını İzliyor' projesi kapsamında hazırlanan izleme notunun temel amacı; yerel karar vericilerin çocukların oyun hakkında **güvenlik odaklı yaşam hakkını ön plana alan bir strateji geliştirmelerine destek sağlamaktır. Bununla birlikte oyun hakkına dönük ihlallerinin ortaya çıkartılması da çalışmanın amaçlarından birisi olarak not edilmelidir.** İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak, ETKİNİZ Programı'nın desteğiyle bu zamana kadar çocuğun oyun hakkı alanında yaptığımız çalışmalarla bu alanda uzmanlaşmak ve bu alanda ulusal düzeyde veri odaklı savunuculuk yapmak isteyen bir kurum olarak bu konuyu gündemde tutmayı hedefliyoruz. **Bütün bu çalışmaları gerçekleştirirken, Çocuk Hakları Komitesi'nin 2013 yılında hazırlamış olduğu 17 numaralı Genel Yorum da yer alan referans noktaları dikkate alınacaktır.**

İzleme notunda öncelikle oyun hakkı ve güvenlik kavramı üzerinde mevcut durumu anlayabilmek amacıyla literatür taraması yapılmıştır. Ardından çocuklara uygulanan anket sonuçları bölümlere ayrılarak ve belirli sonuçlar veri görselleştirme yapılarak sunulmuştur. Son olarak ise sonuç ve öneriler kısmında yerel karar vericilere dönük öneriler sunulmuştur. Çalışmamızın öncelikle Bayraklı Belediyesi'nde sonrasında ise tüm yerel karar verici mekanizmalarda savunuculuk yapmak isteyen aktivistlerin yoluna katkı koyması umuduyla!

MEVCUT DURUM

• ÇOCUK HAKLARI VE ÇOCUĞUN OYUN HAKKI

Çocuk hakları, 20. yüzyılda uluslararası kamuoyunun daha yoğun bir biçimde tartıştığı bir konu haline gelmeye başlamıştır.¹ Fakat konunun ilk gündeme gelişi 18.yüzyılda Jean Jacques Rousseau'nun Emile adlı eserine kadar uzanır. Bu eserde çocuğun doğumundan farklı yaş evrelerindeki gelişime ve bu süreçlerde yapılması gerekenlere odaklanılmıştır. Özellikle yaşanan iki dünya savaşının ardından çocuk hakları uluslararası toplumun gündemindeki önemini artırmıştır. Yaşanan savaşlardan ve toplu göçlerden en olumsuz şekilde etkilenen grup çocuklar olarak görülmüştür.

Çocukların hayata başlarken tamamen bağımlı varlıklar olmaları, istismar ve sömürüye karşı açık olmaları ve devletlerin faaliyetlerinin en çok çocukları etkilemesi gibi nedenlerden dolayı çocuk hakları için ayrı bir uluslararası belge oluşturma gereksinimi doğmuştur (UNICEF, 2007). Çocuk haklarının tanınması ve güçlendirilmesi amacıyla oluşturulmuş uluslararası belgeler sırasıyla; 1924 Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi ve 1959 yılında kabul edilen Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'dir. **Konuyla ilgili en temel metin, Türkiye'nin de imzacısı olduğu ve bu sebeple Anayasa'nın 90.maddesine göre üst kanun hükmündedir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'dir.**² Daha önce hazırlanmış olan Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi ile beraber genişlemeyi sürdüren çocuk hakları, BMÇHS ile birlikte en geniş kapsamlı ve güncel halini almıştır.

Ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ve medeni gibi bütün hak sınıflarına yer veren Sözleşme’de çocuk hakları bütüncül bir şekilde ele alınmıştır. Toplamda 54 maddeden oluşan Sözleşme, önceki bildiregelerin sadece bahsetmekle yetindiği, hatta hiç bahsetmediği konuları da düzenlemesiyle çocuk hakları alanında özel bir yere sahiptir (Lopatka, 1990). BMÇHS, çocuğun insan olmasından kaynaklanan haklarına ek olarak doğal hukukta olmayan haklara da yer verilmesinden dolayı doğal hukukun ötesinde pozitif hukukun uygulandığı bir belge olarak görülmektedir (Algan, 2020).

Çocuk hakları hukukunun çerçevesinin çizilip temel değerlerinin belirlendiği Sözleşme, **4 temel ilke üzerinde hazırlanmıştır.** Bu ilkeler;

01

Ayrımcılık yasağı
(BMÇHS Madde 2),

02

Çocuğun **yüksek yararının**
gözetilmesi(BMÇHS Madde 3),

03

Çocuğun **yaşama ve gelişme**
hakkının sağlanması
(BMÇHS Madde 6),

04

Çocuğun kendini ilgilendiren
konularda **karar**
mekanizmalarına katılımının

Çocuk haklarına **dair** Sözleşme kapsamında hazırlanmış olan tüm maddeler ve imzacı devletlerin çocuklarla ilgili alacağı her karar, yukarıdaki temel ilkelere uyumlu olacak şekilde hazırlanıp onaylanmıştır. **1989’da benimsenen Sözleşme’yi Türkiye 1990 yılında imzalamış, 27 Ocak 1995 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmış, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği’ne gönderilmesini takiben 4 Nisan 1995’te yürürlüğe girmiştir.** Ne var ki, Türkiye’de Sözleşme’nin imzalandığı tarihten bu yana maddelerin tamamen gerçekleştirilmesi hususunda eksiklikler görülmeye devam edilmiştir.

Her ne kadar çocuk hakları insan haklarının bir parçası olarak kabul görse de, çocuk hakları yukarıda verilen bazı nedenlerden dolayı ayrıca belirtilmektedir. Bunun yanında çocukların bakıma ve gelişime ihtiyaçlarından kaynaklı, çocuğun özel durumunu ön plana alan haklar bulunmaktadır. **Bu haklardan birisi de oyun hakkıdır.** Bu hak;

BMÇHS’nin 31. Maddesi ile güvence altına alınmıştır. Maddeye göre;

- Taraf devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar.
- Taraf devletler, çocuğun kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katılma hakkını saygı duyarak tanırlar ve özendirirler ve çocuk için, boş zamanı değerlendirmeye, dinlenmeye, sanata ve kültüre ilişkin (etkinlikler) konusunda uygun ve eşit fırsatların sağlanmasını teşvik ederler.

Çocuk haklarına genel itibarıyla verilen değer tartışmaya açık bir konuyken, çocuğun oyun hakkına toplumda verilen önemin yeterliliği tartışmalıdır. Küçükali'ye göre oyun hakkı, çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişiminde oynadığı rol bakımından diğer birçok haktan daha kritik bir konudur. **Çünkü oyun aynı zamanda hem sosyal, hem ekonomik, kültürel ve hemde politik bir kesişim içerisinde yer alan bir hak alanıdır.** Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, oyun sayesinde çocukların motor gelişimi, dil gelişimi, sosyal becerileri, yaratıcılıkları, problem çözme ve öğrenme yetenekleri büyük ölçüde artmaktadır. **Bununla birlikte bu kazanımlar olmasa dahi, oyun hakkı, çocuğun temel haklarından birisidir ve sözleşmenin taraflarının yükümlülükleri bulunmaktadır.**

Oyun ev, okul gibi kapalı alanlarda oynanabileceği gibi, dış mekânlarda da oynanabilmektedir. Buna ek olarak Taşçı, dışarda oynanan oyunların iç mekânlarda oynanan oyunlara göre çocukların gelişimini ve yaratıcılığını daha olumlu etkilediğini tespit etmiştir (2010).

Çocuğun oyun hakkının gerçekleştirilebilmesine ilişkin toplumun oyun algısı, **çocuğa bakış açısı, ekonomik durum ve toplumdaki siyasi atmosfer gibi birçok ölçüt bulunmaktadır.** Bu raporda oyun hakkının gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan mekânsal özelliklere değinilecek, bu özellikler arasından güvenlik konusunun önemi incelenecektir. Şehirlerin ve tüm dış mekânların çocuk dostu bir bakış açısıyla tasarlanması bu konuda önemli olsa da, çocukların dışarda en sık oyun oynadığı yerler olan oyun alanlarının doğru şekilde düzenlenmesi birinci öncelik olmalıdır.

• OYUN ALANLARI VE OYUN ALANLARINDA GÜVENLİK PERSPEKTİFİ

Evinden dışarı çıkıp açık alanda özgürce oyun oynamak çocukların yalnızca fiziksel ve bilişsel becerilerini değil, özgüvenlerini de artırmaktadır (Taşçı, 2010). Ancak oyun alanlarında görülebilen bazı sorunlar çocukların oyun hakkından yararlanmalarını olumsuz etkileyebilmektedir. Oyun alanlarının **erişilebilir olmaması, yeterince kapsayıcı şekilde tasarlanmamış olması, donanım eksikliği ve güvenliğe ilişkin sorunlar** çocukların oyun hakkını kullanmasının önündeki engeller olarak belirtilebilir.

Çocuk oyun alanlarının sayılarındaki azlık, **birçok çocuğun oyun alanlarına rahat ve güvenli bir şekilde ulaşabilmesini engellemektedir.** Yapılan araştırmalar, Berlin'de kişi başına düşen oyun alanı miktarının 10.7 m², Münih'te 11.6 m² olduğunu göstermektedir (Uysal, 2013). İzmir'de kişi başına düşen oyun alanı bilinmemekle beraber yapılan en güncel araştırmaya göre kişi başına düşen yeşil alan yalnızca 5.13 m² olarak hesaplanmıştır.³ **Toplam yeşil alan miktarı bu kadar düşük seviyedeysen yalnızca oyun alanları hesaplandığında daha da düşük sonuçlar elde edileceği ortadadır.** Bu durum oyun alanlarının az sayıda yapılması ve yeterince büyük olmamalarından kaynaklanmaktadır.

³ İzmir, İstanbul ve Ankara'da kişi başına düşen yeşil alan miktarına ilişkin haber: <https://www.ntv.com.tr/turkiye/en-az-yesil-alan-izmirde,orCpWy08JE2ZJKU5EKjb6w#:~:text=%C4%B0zmir%203%20b%C3%BCy%C3%BCK%20kent%20aras%C4%B1nda,%2C%20%C4%B0stanbul'da%206.4%20metrekare.>

Yeterince kapsayıcı olmayan oyun alanları, çocukların en azından bir bölümünün oyun oynama hakkını kısıtlayan bir unsurdur. **Farklı yaşlardan, farklı eğilim ve yeteneklere sahip veya farklı engellilik durumlarında olan çocukların bir arada oyun oynayamaması oyun alanlarının yeterince kapsayıcı özellikte tasarlanmamasından kaynaklanmaktadır.** Örneğin, bir oyun alanındaki oyuncakların yalnızca kısıtlı bir yaş grubuna hitap edecek şekilde tasarlanmış olması farklı yaş gruplarından çocukların o alanda oyun oynamasını imkânsız kılabilir.

Oyun alanlarının yeterince güvenli olmaması çocukları oyun hakkından mahrum kalmasına sebep olan unsurlar içinde belki de en önemlisidir. **Oyun alanlarındaki güvenlik sorunları yalnızca çocuğun oyun hakkını elinden almakla kalmamakta, aynı zamanda sağlığını ve canını da tehdit etmektedir.** Türkiye’de hem ulusal hem de yerel düzeyde oyun alanlarının planlanması ve/veya geliştirilmesi adına somut adımlar atılmamaktadır. Bu alanda kesin standartlar belirlenmemekte, belirlenenler de zorunlu kılınmamaktadır. Bu sebepten dolayı ülkenin birçok farklı yerinde çocuklar fiziksel açıdan güvenli olmayan oyun alanlarında oyun oynamaktadırlar. Güvenli olmayan oyun alanlarının ortak özelliklerine bakıldığında, yanlış materyal seçimi, bakımsız oyuncaklar, trafik ve oyun alanlarını farklı amaçlarla kullanan diğer kişiler göze çarpmaktadır. Söz konusu durumlar çocuğun **oyun hakkını kısıtlamakla kalmayıp yaralanmalara, hatta can kayıplarına dahi sebep olabilmektedir.**

Oyun alanlarının standartlarının belirlenmesine ilişkin Türkiye, uluslararası alanda kabul görmüş olan iki standardı (EN 1176 ve EN 1177) birleştirerek TS EN 1176’ya kullanmaya başlamıştır. Türk Standartları Enstitüsü bu kitapçıkların çevirisini yapıp birleştirerek oyun alanlarını bu belgelerin öngördüğü şekilde düzenleme yoluna gitmiştir. Bu standartlar oldukları gibi kabul edilmiş olsa da Türkiye’de bu standartların karşılanması gönüllülük esasına göre tercihe bırakılmıştır (Mecburi Standart Tebliği, 2017). Bu da oyun alanı elemanlarının bu standarda uygun üretilmesinin zorunlu olmadığı anlamına gelmektedir. Bu duruma bağlı olarak oyun alanları sağlığı tehdit etmeyen güvenli materyaller kullanılarak değil, maliyeti düşüren üretimi ve işlemesi kolay materyallerden yapılabilmektedir. **Bu da oyun alanlarında bir risk unsuru olarak ön plana çıkmaktadır. Örneğin yapılan araştırmalar demirden yapılan oyun elemanlarının zamanla paslandığını ve kesici uçlarının açığa çıktığını göstermektedir.**

Oyun alanlarında yanlış materyal seçimine ek olarak güvenliği tehdit eden bir diğer unsur bu alanların genel olarak bakımsız bırakılmasıdır. **Özellikle TS EN 1176’ya uygun olarak tasarlanıp üretilmemiş oyun alanlarında bakım ihtiyacı çok sık baş gösterebilmektedir.** Materyaller yanlış kullanıldığı takdirde oyun alanındaki donanım olması gerekenden daha dayanıksız olacak, bu yüzden kırılıp/bozulup çocukların sağlığını riske atacaktır. Yalnızca oyun donanımlarının bozulunca tamir edilmesi değil, genel olarak oyun alanlarının içinin ve çevresinin düzenli aralıklarla bakımı yapılmalıdır. **İstanbul’da yapılan bir anket çalışmasında 186 çocuktan 66’sı mahallelerindeki oyun alanı ile ilgili en temel şikâyetlerinin kırık oyuncaklar ve yerlerde bulunan cam parçaları olduğunu ifade etmişlerdir.** (Uysal, 2013).



Araç trafiğinin yoğun olduğu noktalara yakın yerlerde bulunan oyun alanları çocukların sağlığını ciddi şekilde tehdit etmektedir. Çevresinde taşıt trafiği olmasına rağmen çocukların yola çıkmasını engelleyen bir önlem alınmayan veya trafoya fazla yakın bir noktaya kurulan oyun alanları sıkça karşılaşılan durumlardır. **Etrafı çit ve ağaç benzeri unsurlarla kapatılmamış oyun alanlarını kullanan çocuklar sıklıkla trafik kazalarının ve başıboş sokak hayvan saldırılarının mağduru olabilmektedir. Milliyet haber sitesinin 2018 yılında yayınladığı bir habere göre son 10 yılda trafik kazalarında en çok ölen ve yaralanan grup çocuklar olmuştur.**⁴ Hiç şüphesiz trafik kazalarında ölen veya yaralanan çocukların ciddi bir bölümü oyun sırasında bu kazalara karışmıştır.

Oyun alanlarının güvenliğine dair öne çıkan bir diğer başlık ise oyun oynama amacı dışında bu alanları kullanan kişilerdir. Türkiye'nin birçok yerinde bazı oyun alanları özellikle akşam saatlerinden itibaren tehlikeli hale gelmektedir. Bu durumun birincil sebebi oyun alanlarının bu saatlerde uyuşturucu satıcılarının, suçluların ve çetelerin buluşma noktası olarak kullanılmasıdır. Bu tarz oyun oynama amacı dışında oyun alanlarına gelen kişiler sıklıkla çocukların oyun oynama hakkına engel olmaktadır. Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde oyun alanlarında çıkan kavgalar ve silahlı çatışmalar, haberlerde sıkça karşılaşılan durumlardır ^{5 6 7}. **Kolluk kuvvetleri tarafından oyun alanları ve çevrelerinde günün her saatinde yeteri kadar güvenlik sağlanamaması sonucunda çocukların yalnızca oyun hakkı değil, yaşam hakkı da tehlikeye girmektedir.**

Oyun Alanlarında Güvenlik ve BM Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorum No. 17 (2013) İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak ETKİNİZ – Avrupa Birliği Programı'nın desteğiyle yürütmüş olduğumuz 'Çocuklar Bayraklı İlçesindeki Oyun Parklarını İzliyor' projesinin literatür çalışmalarının ardından saha çalışmasını gerçekleştirdik. **Saha çalışmasını hayata geçirmeden önce, hem araştırmanın çerçevesini belirlemek hem de bu çerçeveye uygun olarak soruları oluşturma çalışması yapılmıştır.** Bu esnada, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 31.maddesi olan 'Çocuğun dinlenme, boş zaman, oyun, kültürel yaşam ve sanat hakları' alanında, **Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nin 2013 yılında yayımlanan 17 No'lu Genel Yorumu** temel alınmıştır.

⁴ 2008-2018 yılları arasında trafik kazalarında hayatını kaybeden çocuk sayısı 3233 olarak tespit edilmiştir: <https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/istanbul/son-10-yilda-meydana-gelen-trafik-kazalarinda-3-bin-233-cocuk-hayatini-kaybetti-12808668>

⁵ İstanbul'da bir oyun alanı içerisinde çıkan kavga haberi 25.05.2021: <https://www.ntv.com.tr/turkiye/istanbulda-cocuk-parkinda-silahlı-ve-bicaklı-kavga,4UFQXBm7yUmo6SpGQvw9hQ>

⁶ İzmir'de bir oyun alanında bir kişinin ölümüyle sonuçlanan kavga haberi 11.03.2022: <https://www.milliyet.com.tr/gundem/izmirde-parkta-silahlı-kavga-1-olu-6716582>

⁷ İzmir'deki bir oyun alanında çıkan kavga haberi 01.08.2021: <https://www.ensonhaber.com/3-sayfa/izmirde-parkta-kavga-1-olu-3-yarali>

Genel Yorum'un hazırlanmasının arka planında küresel ölçekte yaşanan değişimler – **hızlı kentleşme, gelir adaletsizliği, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, artan çocuk işçiliği, eğitime erişimde yaşanan sorunlar - yatmaktadır.** Böylesi bir ortamda genel yorumun oyun alanında ki **perspektifini alarak kendi içerisinde bir kategorileştirme – sıralama** yapılmıştır. Buna göre **'çocuğun oyun hakkı'** alanında 17 no'lu Genel Yorum'da ifade edilen ve **karar verici mekanizmalara dönük olarak yapılması sıralanan yükümlülükler;**

- Taraf Devletlerin, çocuğun, ebeveyninin ya da ebeveyninin veya yasal vasinin ırkı, rengi, cinsiyeti, dili, dini, siyasi veya diğer görüşleri, ulusal, etnik veya sosyal kökeni, mülkiyeti, engelliliği, doğumu gibi konularda **ayırım gözetmeksizin yükümlü olduğu,**

- Kızlar, engelli çocuklar, yoksul veya tehlikeli ortamlarda yaşayan çocuklar, yoksulluk içinde yaşayan çocuklar, **cezaevlerinde, sağlık kurumlarında veya yatılı kurumlarda yaşayan çocukların haklarını korunması** gerektiği belirtilmektedir.

- **Aynı zamanda insani krizle karşı karşıya olan** sığınmacı ve mülteci çocuklar, sokaktaki çocuklar, göçebe gruplar, göçmen veya ülke içinde yerinden edilmiş çocuklar, yerli ve azınlık gruplardan gelen çocuklar, çalışan çocuklar, ebeveyni olmayan çocuklarda dâhil olmak üzere **belirli çocuk gruplarının haklarının ele alınmasına özel önem verilmesi gerektiği,**

- Madde 31 kapsamında ki hakların uygulanmasını sağlamak için çocuklara mevzuatın, politikaların, stratejilerin ve hizmetlerin tasarımının geliştirilmesine **katkıda bulunma fırsatları sağlamanın öneminin altını çizer.** Bu katkı, örneğin politikalara ilişkin istişarelerde çocukların katılımını içerebilir.

- Çocukların yaşamını sürdürdükleri mahallelerde **atık, kirlilik, trafik ve diğer fiziksel tehlikelerden yeterince arınmış bir ortamın sağlanması** gerekmektedir. Çocuklar küresel ölçekte; **açık kanalizasyon sistemleri; aşırı kalabalık şehirler; kontrolsüz trafik; yetersiz sokak aydınlatması ve sıkışık sokaklar;** yetersiz toplu taşıma sebebiyle oyun hakkını kullanamayan çocuklar için önlemler alınması gerektiği,

- Parkların, oyun alanlarının, spor tesislerinde ki **yetersiz denetimler ve olası riskler çocukların güvenli oyun ve eğlence fırsatlarını ciddi şekilde kısıtlamaktadır.** Bu bağlamda çocuklara sunulan alanların karşılaştığı sorunların en aza indirilerek **karar vericilerin kapsamlı bir müdahale yapmasına ihtiyaç vardır.**

Özetle, İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak yürütmüş olduğumuz projede 31.madde eksenli 'güvenlik' yaklaşımını temel alan bir şekilde **Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nin 2013 yılında yayımlanan 17 No'lu Genel Yorumu** inceledik. İlgili dokümandan konuya dair olarak; oyun hakkı kullanılırken herhangi bir ayrımcılık yapılmaması gerektiği, çocukların sürece katılımının teşvik edilmesi gerektiği, oyun alanlarının etrafında ki tehlike arz edebilecek noktalara dikkat edilmesi gerektiği ve son olarak çocuk oyun alanlarında denetim ihtiyacı vurgulanmıştır. Biz de, İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak anketi yapılandırırken bahsetmiş olduğumuz konuları temel alarak soruları oluşturduk.

YÖNTEM

Bu izleme çalışmasında karma araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Bir yandan çocuk hakları, çocuğun oyun hakkı ve güvenlik alanında literatür taraması yapılmıştır. Bunun yanı sıra Bayraklı ilçesinde yaşamını sürdüren 15-18 yaş aralığında ki toplamda 100 çocuğa dönük olarak anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu anket sahada uygulanırken birebir, yüz yüze görüşme metodu kullanılmıştır.

Birbirinden farklı demografik özelliklere sahip çocuklara erişmek için Bayraklı Kent Konseyi Çocuk Meclisi ve İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı'na üye kurum ve kuruluşların göstermiş olduğu destek not edilmelidir. Bununla birlikte ifade edilmedi ki, hem COVID-19 Pandemisi'nin etkisinin devamı, hem de çocukların eğitim - öğretim döneminde olmasından ötürü istenilen düzeyde farklı demografik kitleye erişimde sorunlar yaşanmıştır. Karşılaşılan bu sorunun minimize edilebilmesi için aynı ilçe içerisinde yaşamını sürdüren çocukların bulunduğu çocuk parklarında da görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

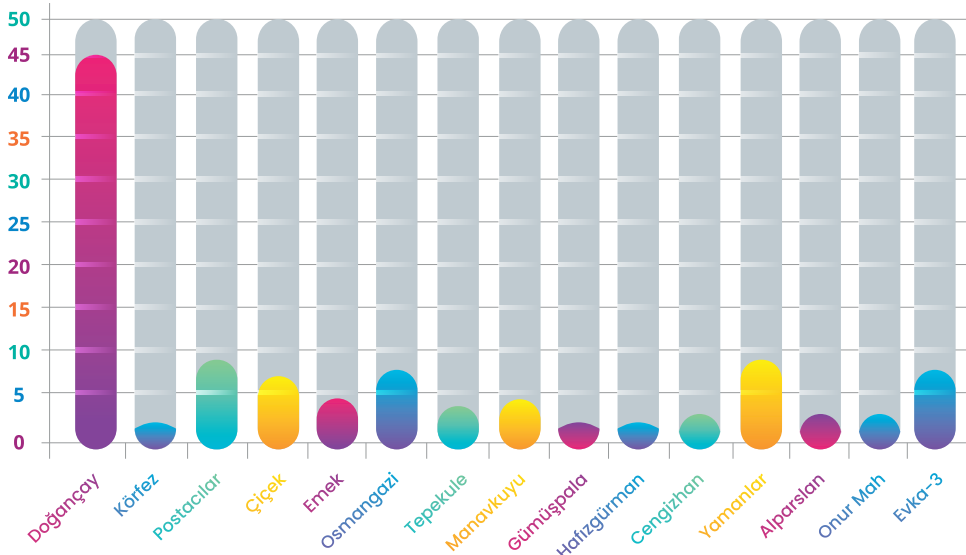
İZLEME BULGULARI

Anket katılımcılarına 21 tanesi çoktan seçmeli, 1 tanesi açık uçlu olmak üzere toplamda 22 adet soru sorulmuştur. Anket; çocuk oyun parklarının güvenliğini çocuk gözüyle değerlendirmek için hazırlanmış olup, bu bağlamda belirli kategorilere ayrılmıştır. Kategorilerin alt kırılımı, çocuk katılımı, evden oyun alanına gidiş ve geliş, oyun alanı içerisindeki durum, öneriler olmak üzere dört temelde kurgulanmıştır.

› Demografik Bilgiler

İlk olarak demografik bilgiler edinilmiştir. Bu bilgiler; yaş, eğitim - öğretime devamlılık durumu, yaşadıkları mahalle/semte gibi daha çok çocukların içerisinde bulunduğu sosyo - ekonomik koşulu anlamlandırmaya dönük bilgilerdir.

Nerede Yaşıyorsunuz?



Bu soruyla anket katılımcılarının ikamet, yaş ve eğitim durumları gibi demografik verilere odaklanılmıştır. Bu üç soruya 100 kişinin tamamı cevap vermiş olup, çocukların %51'i kız, %47'si ise erkek olarak seçenekleri işaretlemiştir. %2'si ise cinsiyet seçeneğini işaretlememiştir. Yerleşim yeri / ikamet kısmında Doğançay Mahallesi hariç olmak üzere diğer mahallelerde benzer yüzdelik oranlar yakalanmıştır. Anket yapılan çocukların yarıya yakınının Doğançay Mahallesi'nde ikamet ediyor olmasının birçok sebebi bulunmaktadır. Bunlardan ilki adı geçen mahallede çocuk nüfusuna oranla daha az alan bulunması, ikincisi çocuk nüfusunun diğer mahallelere göre daha yoğun olmasıdır.

Bu bölümde sorduğumuz sorulardan bir diğeri de doğum tarihleri ve eğitim durumlarıdır. Buna göre; 65'i ortaokul, 22'si ilkokul, 10'u lise öğrencisidir. 1 çocuk ise okula devam etmediğini belirtmiştir. Katılımcılarımızın 4'ü Suriye kökenli olup, okula devam etmediğini belirten 1 çocuk Suriye kökenlidir.

› Katılım Hakkı

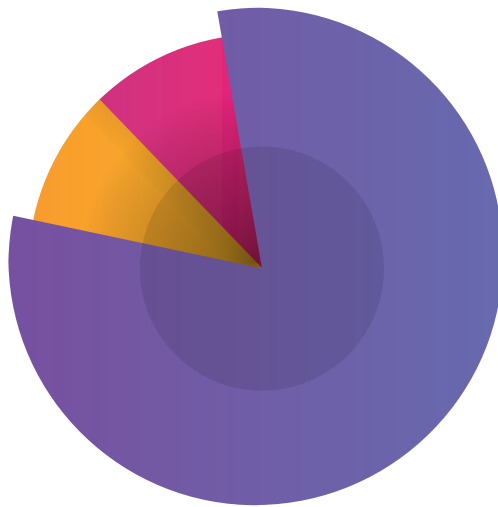
İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak daha öncesinde de bu alana ilişkin yaptığımız çalışmalara vurguladığımız en önemli konulardan birisi de 'çocukların katılım hakkı' kavramıdır. Bu kapsamda çocuk haklarını, hak temelli bir bakış açısıyla konumlandırabilmek, kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet sunumlarına çocuk gözüyle değerlendirebilmek, çocuk hakkı perspektifi ile değerlendirmek gereklidir.

Bu kapsamda çocuklara ilk olarak mahallede ki oyun alanlarının tasarımı ve yapımı aşamasında karar süreçlerine katılıp katılmadıklarını sorduk. İkinci olarak ise oyun alanlarına ilişkin görüş, öneri ve şikâyetlerinizi bildirebileceğiniz e-posta, telefon veya herhangi bir adres tabelasının olup olmadığı sorulmuştur.

?

Soru:

Yaşadığınız mahalledeki oyun alanlarının tasarımı ve yapım aşamasında sizin veya mahallenizdeki yaşamını sürdüren bir çocuğun fikrinin alındığını biliyor musunuz?



 Evet, danışıldı

 Hayır, danışılmadı

 Kısmen danışıldı



Bu soruyu sorduktan sonra çocuklara kısaca 'katılım' kavramının anlamından ve nasıl uygulandığından bahsettik. Bu kısa atölyeden sonra katılımcı çocuklardan cevap vermelerini istedik. Sadece %7'si danışma sürecine katıldığını ifade ederken, %87 gibi ezici bir çoğunluk danışma süreçlerine dahil edilmediğini, %6'sı ise kısmen danışıldığını ifade etmiştir.

Bu bölümde dikkate aldığımız bir diğer soru ise ilişkindir. Buna göre, katılımcıların hepsi bu soruya cevap vermiş olup, yanıtların %30'u bulunduğu, %57'si ise bulunmadığı, %13'ü kısmen bulunduğu yönünde not edilmiştir. Aynı şekilde oyun alanlarında sorun yaşadığında hangi yolları izlemesi gerektiğini bilip bilmediğini sorduğumuz katılımcılar, bir önceki soruyla tutarlı bir biçimde %59 ile bilmediklerini belirtmiştir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde yer alan 12.maddede 'Çocuğun Katılım Hakkı' en yalın hali ile kendi görüşlerini oluşturma yeteneği olan her çocuğun kendini etkileyecek her konuda görüşlerini serbestçe ifade etmesi anlamına gelir. Bununla birlikte almış olduğumuz cevaplar, bu konuda gelişime açık bir eksen olduğunu göstermektedir.

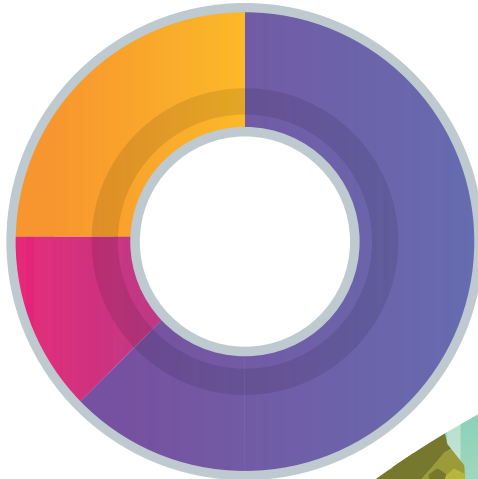
› Oyun Hakkının Güvenli ve Erişilebilir Olması




Bu bölümde Genel Yorumda bahsedilen Belediye düzeyinde ki yükümlülükler kısmı referans alınarak sorular oluşturulmuştur. Sorularda ilgili alanın güvenilir ve erişilebilir olması temel alınarak; ev ve oyun alanı arasında ki ulaşımın durumu, yoldaki aydınlatmanın bulunup bulunmadığı ve park içerisindeki güvenliği tehdit edebilecek birey ve gruplardan korunmaya dönük kamu güvenliği önlemleri üzerinden yaklaşımlar geliştirilmiştir.



Soru:

Kullandığınız oyun alanına evden yürüyerek kısa ve güvenli bir sürede ulaşabiliyor musunuz?



-  Evet ulaşabiliyorum
-  Hayır ulaşamıyorum
-  Kısmen ulaşabiliyorum

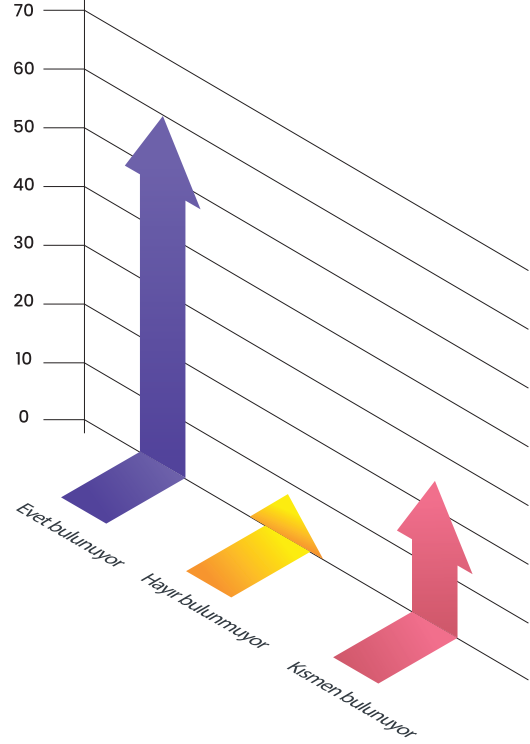


Katılımcılarımızın tamamı bu soruyu yanıtlamış olup, %69'u rahatlıkla erişebildiğini, %12'si kısmen erişebildiğini, %19'u ise erişimde belirli sorunlar yaşadığını ifade etmiştir. Bu bağlamda parkların yapımı sırasında önemli bir kriterin yerine getirildiğini not edebiliriz.

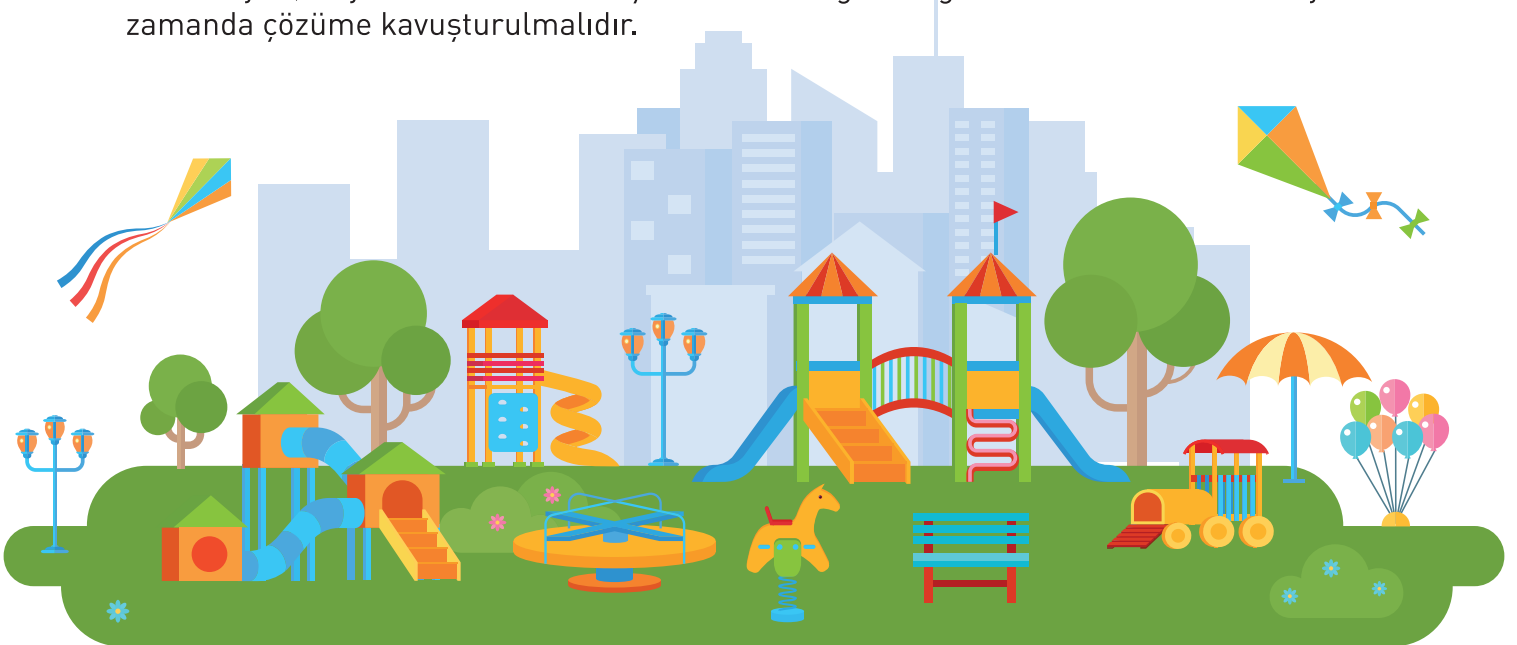
Soru:

Mahallenizdeki oyun alanı ve ev arasında yürüyerek kullandığınız yolda sizin güvenliğinizi sağlayacak derecede aydınlatma bulunuyor mu?

Katılımcıların tamamı bu soruya cevap vermiş olup, %61'i evet bulunuyor yanıtını verirken, %17'si bulunmadığını, %22'si ise kısmen bulunduğu yönünde yanıtlamıştır. Bu soru aynı zamanda 'toplumsal cinsiyet eşitliği' bağlamında da değerlendirilmelidir. Çünkü kız çocuklarının parklara erişiminde aydınlatmanın ayrıca önem arz ettiği çalışma sırasında gözlemlenmiştir.



Bu bölümde sorduğumuz bir başka soru; son günlerde kamuoyunun da yoğun bir biçimde tartıştığı 'sokak hayvanları' odaklıdır. Bilindiği üzere, sokak hayvanlarının güvenli bir biçimde kısırlaştırılması ve bunun gibi benzeri bakımlarına ilişkin hizmetler yerel yönetimin sorumluluğu altındadır. Katılımcılara 'evinize en yakın oyun alanına giden yolda ve oyun alanına yakın yerlerde başıboş sokak hayvanı bulup, bulunmadığını sorduk. Katılımcıların önemli bir çoğunluğu %73 ile bulunduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda hem parkların, hem de parkların etrafındaki alanlarda başıboş sokak hayvanlarının mevcudiyeti, hayvanların refahı ve çocukların da güvenliği temel ilke alınarak en yakın zamanda çözüme kavuşturulmalıdır.

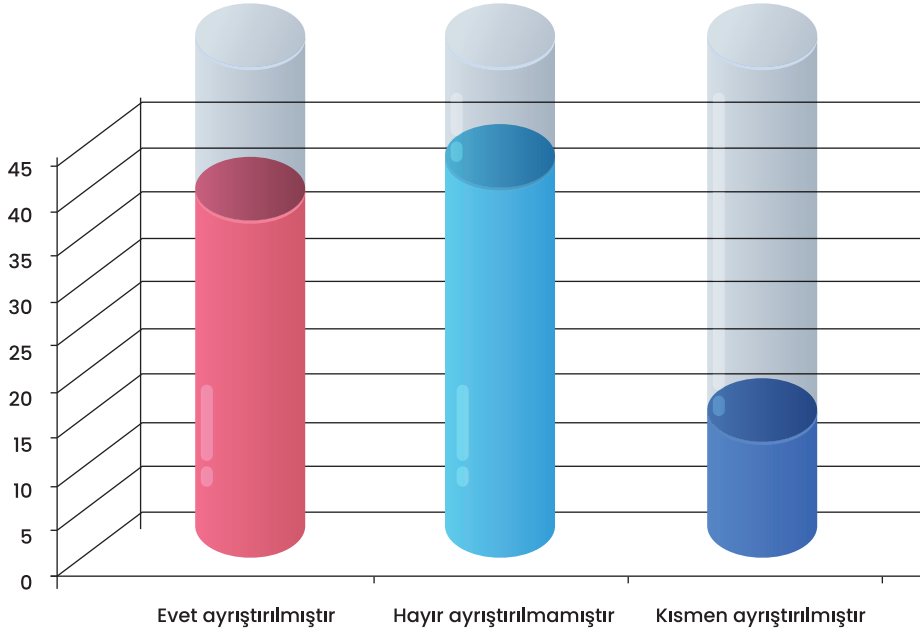




Soru:

Mahallenizdeki oyun alanları ile araç trafiğinin olduğu cadde/yol birbirinden yaya yolu veya çitlerle ayrılmıştır mıdır?

Güvenlik Amaçlı Ayrıştırıcı Bulunma Oranı



Bu soruya katılımcıların tümü cevap vermiş olup, **%41'i ayrılmıştır cevabını verirken, %44'ü hayır ayrılmamıştır, %15'i ise kısmen ayrılmıştır** cevabını vermiştir.

Böylesi bir durum bir yandan dezavantajlı bir durummuş gibi gözükmele birlikte çocuğun oyun hakkı kavramına yeni yaklaşımlar geliştiren bir bakış açısı içinde fırsat imkânı sunmaktadır. Şöyle ki; **TESEV tarafından 2021 yılında yayımlanan 'Kentte Çocukların Oyunu için Veriye Dayalı Strateji Geliştirme' Raporu'**na göre; çocuğun gelişimine dair elde edilen yeni bilgiler doğrultusunda çocuğun oyun aracılığıyla etkileşimini en üst düzeye çıkarılması gerektiğini önerilmektedir. Bu noktada, **günümüzde ki yeni bilgilerle çitler ile çevrelenmiş birbirine benzer oyun parkları yerine, peyzaj özellikleri ile tasarlanan, doğa ile bütünleşik ve tüm toplumu kucaklayan bir yaklaşım, çocuğun oyun hakkı için daha geçerli bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir.**

Bu bölümde sorulan sorulardan bir diğeri ise oyun alanına giden **yolda ve oyun alanına yakın yerlerde inşaat alanın bulunup bulunmadığı** yönündedir. Bu soruya tüm katılımcılar cevap vermiş olup, **toplam katılımcıların %41'i bulunduğunu, %49'u da bulunmadığını** belirtmiştir. Bayraklı ilçesi ağırlıkla kentsel dönüşümün hızla gerçekleştirdiği ilçelerden birisi olduğu için, **inşaat alanlarının varlığı normal olmakla birlikte, inşaat alanlarının çevreye olan etkisinin güvenlik bağlamında yeniden değerlendirilmesi, eğer yoksa buna uygun düzenlemelerin hazırlanması ve sürekli olarak denetlenmesi, raporlanması** gerekmektedir.

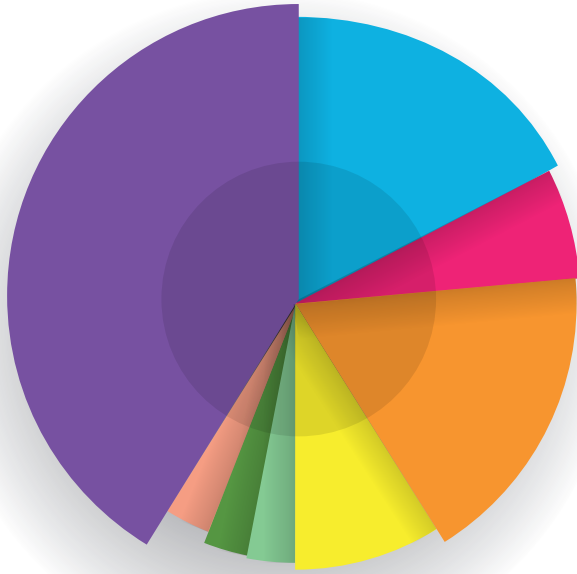




Soru:

Kullandığınız oyun alanlarında daha önce yaralandınız mı?

Katılımcıların tamamı bu soruya cevap vermiş olup, %44'ü yaralandıklarını, %42'si yaralanmadığını, %14'ü kısmen cevabını vermişlerdir. Bu cevabı verenler arasında nasıl yaralandığını sorduğumuzda da oyuncak kaynaklı yaralanmalar ön plana çıkmaktadır. Bunlar sırasıyla kırık oyuncaktan düşme %6, oyuncuğun zarar vermesi %2, oyuncakların etrafındaki zemin kaynaklı %6, sıkışma ve benzeri şeylerde %3 gibi oranlarda %20'ye yakın bir orandadır. Diğerleri ise koşarak düşme, takılıp düşme gibi aslında oyun alanlarındaki oyuncak ve kişi başına düşen alandan kaynaklı yaralanmalardır.



- Oyuncaktan yere düştüm
- Çevre düzenlemesinden kaynaklı düştüm
- Kırık oyuncak ayağıma battı
- Kırık oyuncaktan düştüm
- Koşarken zemine takılıp düştüm
- Maç yaparken düştüm
- Spor aletinde sıkıştım
- Platformdan kayarak düştüm



› Oyun, Boş Zaman ve Eğlence Dinlenme Hakkı İçin Ayrılan Bütçe

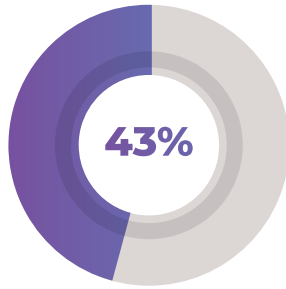
Genel Yorumda Anılan Yükümlülükler içerisinde 'İlgili ve Yeterli Bütçenin Ayrılması' kısmı bulunmaktadır. Bu kısımda kültür, sanat, spor, eğlence ve oyun etkinlikleri söz konusu olduğunda çocuklar için ayrılan ödeneklerin kapsayıcı ve çocukların genel nüfus içindeki oranıyla tutarlı olması ve her yaş grubundan çocuklara olanak sağlayacak şekilde yapılması not edilmiştir. Oyuncak kullanırken sıra beklemek materyallerin eksik olduğuna ve sıra beklerken alanın azalması aynı zamanda olası bir güvenlik probleminin oluştuğunu gösterebilir. Bu sebeple bu bölümde katılımcılara park içerisindeki oyuncakları kullanırken sıra bekleyip beklemedikleri yönünde bir soru yöneltilmiştir.



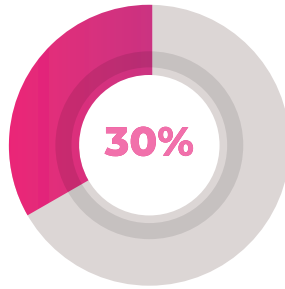
Soru:

Bir oyuncakı kullanmak için sıra bekliyor musun?

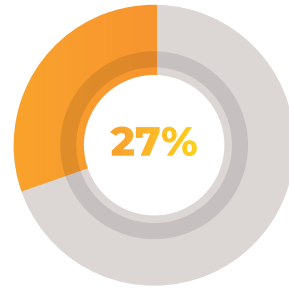
Sıra Bekleme Oranı



Evet bekliyorum



Kısmen bekliyorum



Hayır beklemiyorum

Bu soruya katılımcıların hepsi cevap vermiş olup, oranlar %43'ü bekliyorum, %27'si ise beklemiyorum, %30'u ise kısmen bekliyorum ifadesini kullanmıştır. Yine bu soruyla bağlantılı olarak sorulan bekleme süresi sorusuna %22'si 0-5 dakika arası, %10'u 5-10 dakika arası, %7'si 10-15 dakika arasında devam eden cevaplar vermiştir. Alınan bu cevaplar bu bölümde sorulan diğer sorularla birlikte daha anlamlı sonuçlar üretebilmektedir. Çünkü 'sıra bekleme' çocukların kazanması gereken bir sosyal yaşam pratiği olmakla birlikte, park alanlarının ve oyuncak bölümlerinin yaş gruplarına göre ayrıştırılmaması durumunda, çocukların oyun hakkının sağlıklı bir şekilde kullanımında sorunlar ortaya çıkabilmektedir.



› Ayrımcılık Gözetmeme İlkesi

Genel Yorumda Anılan Yükümlülükler içerisinde ‘Evrensel Tasarım’ bölümü bulunmaktadır. Buna göre, oyun, eğlence ve kültürel, spor ve sanatsal etkinliklerin gerçekleştirildiği alanlar, binalar, ekipman ve araçlar ile hizmetlerin evrensel tasarıma uygun olması engelli çocukların maruz kalabileceği ayrımcılığı önler ve içermeci bir yaklaşımla teşvik edilir.

Bu yaklaşıma göre çocuklara sorduğumuz sorulardan birisi de katılımcıların kullanmış oldukları oyun alanlarında fiziksel engelli olan çocuklarla birlikte oyun oynamadığına ilişkindir. Katılımcılarımızın hepsi bu soruyu cevaplamıştır. Cevapların %30’u oynadığını, %54’ü ise oynamadığını ifade etmektedir. Parklarda ki gözlemimiz de aynı şekilde parkların büyük bir çoğunluğunda engellilerin erişimine uygun bir oyuncak düzenlemesi olmadığı yönündedir. Bununla birlikte yerel yönetimlerin birçoğu, engelli bireylere dönük ayrı düzenlemeler gerçekleştirmektedir. Böylesi çalışmalar önemli olmakla birlikte, engelli ve engelsiz çocukların kaynaşmalarını sınırlandırabilir, bu sebeple ihtiyacımız evrensel tasarım ilkelerine uygun bir biçimde oyun alanlarının tasarlanmasıdır.

Bu bölümde sormuş olduğumuz sorulardan bir diğeri de, mahallenizde bulunan oyun alanlarının belirli yaş gruplarına göre ayrıştırılıp, ayrıştırılmadığına dönüktür. Katılımcılarımızın her biri bu soruyu cevaplamıştır. Katılımcıların %22’si yaş gruplarına göre ayrıştırmanın olduğunu, %69 gibi önemli bir çoğunluk ise herhangi bir ayrıştırmanın yapılmadığını not etmiştir. Bilindiği üzere oyun parkları, çocukların yaşamsal becerilerini artırıcı ve pekiştirici bir özelliğe sahiptir. Bu sebeple, oyuncakların farklı yaş gruplarının farklı gelişimin ihtiyaçlarını temel alan bir oyuncak modellemesine ihtiyaç vardır. İkinci olarak oyun grupları yaş gruplarına göre ayrılmadığı takdirde, çocuklar arasında ‘**akran zorbalığı**’ dediğimiz bir sürece zemin hazırlanabilmektedir.





SONUÇ

Çalışmada edinmiş olduğumuz yaklaşımları hak temelli bir bakış açısıyla sorulara yorum olarak eklemiş bulunuyoruz. Bunun yanısıra çalışmadan çıkardığımız bazı temel sonuçlar bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla;

- Çalışmayı yapmış olduğumuz dönemde her ne kadar COVID-19 önlemleri 2021 yılına nazaran daha esnek olmakla birlikte, hem ebeveynlerin hem de çocukların salgın döneminde edinmiş olduğu pratiklerin halen geçerli olduğunu göstermektedir. Bir araya gelerek ve büyük gruplar halinde oyun oynamak yerine çocukların ve ebeveynlerin daha dar bir çevreyle ilişki kurdukları not edilmelidir.
- İkinci olarak çocukların farklılaşan ihtiyaçları ve buna uygun talepleri söz konusudur. **Oyun alanlarının bu ihtiyaçları göz önüne almadan yapılan planlama eksikliğinin bu alanlardan faydalanan aile ve çocukların sayısını azaltmakta, farklı oyun alanlarına dönük talep eğilimini artırmaktadır.** Bu alanları önemli bir kısmının da ücretli olduğu göz önüne alınarak, sosyo – ekonomik eşitsizliklerle birlikte değerlendirildiğinde oyun hakkının kullanılmasına dönük sorunlar ortaya çıkmaktadır.
- Son olarak farklı dil,din,etnik kökene ait çocukların kendilerini ifade edebilecekleri, oyun alanlarındaki görünürlükleri her geçen gün azalmakta, bu çocukların kentte ki diğer çocuklarla birlikte oyun oynamaları da 'sosyal barışın sürdürülebilirliği' açısından önemli bir çıkarımdır





ÖNERİLER

Bu bölümde İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı olarak, ETKİNİZ Programı'nın desteğiyle hazırlamış olduğumuz '**Çocuklar Bayraklı İlçesinde Oyun Parklarını İzliyor**' projesine ait yapılan çalışmanın önerileri paylaşılacaktır.

Buna göre başta Bayraklı ilçe belediyesi ve yerel yönetimlere önerilerimiz şu şekildedir;

- Oyun alanlarındaki **alanlar oyuncak sayısı ve kullanıcı sayısı** gözetilerek artırılmalıdır,
- Oyun alanları, **başıboş sokak hayvanlarının girişini engellemek** amacıyla çitlerle çevrilmelidir,
- Oyun alanları **diğer bölgelerden yalıtılmalıdır**. Bu yalıtılma yeşil alanlarla yapılması halinde, hem kent içinde ki ekosisteme hem de park güvenliğine katkı sunacaktır,
- Ekipmanlar ve ekipmanlara uygun güvenlik ve tedbir yönergelerini düzenleyen **standartlar yerel yönetimler tarafından düzenli olarak denetlenmeli** ve raporlanmalıdır,
- Engelli çocuklara yönelik ekipmanlar, ayrı bir parkta değil **engelsiz çocuklarla birlikte aynı parkta olmalı, parklar sosyal uyum** ve kaynaşma ortamı haline getirilmelidir.
- Oyun alanları yaş gruplarına göre ayrılmalı, çocukların birbirlerine yönelik olası **akran zorbalığını engelleyecektir**.
- Oyun alanı ve etrafındaki yerleşim yerleri arasında ki yetersiz ışıklandırma olan bölgeler tespit edilerek, **aydınlatma araçları temin edilmelidir**.
- Güvenlik alanında ki en önemli sorunlardan birisi de malzemelerin kullanışlı olup olmamasıdır. Yapılan **araştırmalar çocukların / bireylerin katılımcı mekanizmalar** kullanılarak karar verdikleri ortamda 'toplumsal sözleşmeye' daha uygun bir ortam oluşturarak, malzemelerin korunması sağlanabilir.

Sonuç olarak elde ettiğimiz verileri ve önerilerimizi yerel karar verici mekanizmalara sunacak, özellikle Bayraklı ilçesi gibi Stratejik Plan dokümanında 'çocuk dostu kent' vizyonu çizen bir yerel yönetimin hazırlamış olduğumuz bu dokümanın çocuk bakış açısının kazanılmasına katkı sunacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA



Algan, M. (2020). Anayasa Hukukunda Çocuk Hakları. Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. (2017). Mecburi Standart Tebliği. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017.01.20170120-17.htm>

Küçükali, A. (2015). Çocukların Oyun Oynama Hakkı ve Değişen Oyun Kültürü. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.

Lopatka, A. (1990). Convention on the Rights of the Child. DROIT POLONAIS CONTEMPORAIN POLISH CONTEMPORARY LAW.

SarıaslanSenyen, H. M., & Erdoğan, E. (2019). Kamusal Çocuk Oyun Alanlarında Güvenliğin Avrupa Standartları Üzerinden Değerlendirilmesi. Bartın Orman Fakültesi Dergisi.

Taşçı, B. G. (2010). Sokağın Günümüz Koşullarında Çocuk Oyun Alanı Olarak Ele Alınması ve Değerlendirilmesi. <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/eBklc.pdf>

Tekkaya, E. (2001). Tasarlanmış Çocuk Hakları: Ankara Çocuk Oyun Alanları. Milli Eğitim Dergisi, 151.

UNICEF. (2007). Çocuk Hakları ve Gazetecilik Uygulamaları Hak Temelli Perspektif. <https://www.unicef.org/turkey/media/3966/file/%C3%87OCUK%20HAKLARI%20VE%20GAZETEC%C4%B0L%C4%B0K%20UYGULAMALARI%20HAK%20TEMELL%C4%B0%20PERSPEKT%C4%B0F.pdf>

Uysal, A. B. (2013). Bir Kamusal Mekân Olarak Çocuk Oyun Alanları. https://www.researchgate.net/profile/Arzu-Basaran-Uysal/publication/304576182_Bir_kamusal_mekan_olarak_cocuk_oyun_alanlari/links/5773ce4f08aead7ba06e5742/Bir-kamusal-mekan-olarak-cocuk-oyun-alanlari.pdf



NOTLAR



A large white area with horizontal dotted lines for writing, resembling a notebook page. The page is decorated with a crumpled brown paper bag and a yellow sticky note on the top right. The left edge of the page has a series of grey circular punch holes.

NOTLAR



A large white rectangular area with horizontal dotted lines for writing, resembling a notebook page. The left edge of this area features a vertical column of ten grey circular punch holes, suggesting it is part of a binder or folder.

NOTLAR



A series of horizontal dotted lines for writing notes, with a vertical line on the left side and circular markers.



çocuk izi
İZMİR ÇOCUK ÇALIŞMALARI AĞI



+90 232 441 85 07

Milli Kütüphane Cad. Tepe köylü İş Mrk.
No: 17 Kat: 5 Daire: 505 Konak/İZMİR
www.izmircocukcalismalari.org

